

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO
35/2004 vp

Valtioneuvoston kirjelmä komission ehdotuksesta neuvoston päätökseksi Euroopan unionin jäsenvaltioille annettavasta valtuutuksesta ratifioida Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimus nro 185 (merenkulkijoiden henkilöllisyystodistukset)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 12 päivänä lokakuuta 2004 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän komission ehdotuksesta neuvoston päätökseksi Euroopan unionin jäsenvaltioille annettavasta valtuutuksesta ratifioida Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimus nro 185 (merenkulkijoiden henkilöllisyystodistukset) (U 46/2004 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että hallintovaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Liisa Saastamoinen, työministeriö
- oikeudellinen asiantuntija Veli-Pekka Rautava, ulkoasiainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Joni Heliskoski, oikeusministeriö
- ylitarkastaja Leena Piipponen, sisäasiainministeriö
- ylitarkastaja Ari Raatikainen, tietosuojavaltuutetun toimisto.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Komissio on 30 päivänä heinäkuuta 2004 tehnyt ehdotuksen neuvoston päätökseksi, jonka mukaan jäsenvaltioiden tulee toteuttaa toimenpiteet, joiden avulla ne voivat jättää yleissopimusta koskevat ratifiointiasiakirjansa samanaikaisesti ILO:n työtoimiston pääjohtajalle ennen 1 päivää joulukuuta 2005. Jäsenvaltioiden tulee ennen 1 päivää kesäkuuta 2005 neuvostossa informoida komissiota siitä, milloin ne arvioivat saavansa mainittujen toimenpiteiden edellyttä-

mät parlamentaariset menettelynsä valmiiksi. Tämän perusteella tullaan määrittelemään ratifiointiasiakirjojen yhteinen jättöpäivä ja menettelyä koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

Valtioneuvoston kanta

Suomi pitää ILO:n merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksia koskevaa yleissopimusta nro 185 instrumenttina, jonka avulla merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksien oikeaperäisyyttä voidaan merkittävästi parantaa ja samalla säilyt-

tää heidän oikeutensa maissakäyntiin ja kauttakulkuun. Ottaen kuitenkin huomioon kirjelmän 3 kohdassa selvitetty seikat, jotka tällä hetkellä estävät yleissopimuksen ratifioinnin Suomessa, ja kohdan 4 selvityksen oikeusperustasta Suomi katsoo, ettei komission ehdotusta neuvoston päätökseksi tulisi nykyisessä velvoittavassa muodossaan hyväksyä. Mikäli komission ehdotus hyväksytään, se tulee hyväksyä muodossa, jossa jäsenvaltioille annetaan riittävästi aikaa tarvittaviin lainsäädännöllisiin ja muihin uudis-

tuksiin. Suomi katsoo myös, että komission ehdotuksen suhdetta EU:n tietosuojadirektiiviin 95/46/EY tulisi edelleen selvittää. Lisäksi tulisi selvittää niitä kustannuksia, joita ehdotuksen hyväksyminen aiheuttaisi.

Komission ehdotus lähetetään englanninkielisenä versiona, koska sitä ei vielä ole käännetty. Suomen- ja ruotsinkieliset käännökset tullaan toimittamaan eduskunnalle, sitten kun ne ovat valmistuneet.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Uuden merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksia koskevan kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimuksen tarkoituksena on merenkulun turvallisuuden parantaminen sekä merenkulkijoiden maissakäynti- ja kauttakulkuoikeuden turvaaminen. Taustalla ovat muun muassa syyskuun 11. päivän tapahtumat sekä Kansainvälisen merenkulkujärjestön huoli meriliikenteen turvallisuudesta. Hallintovaliokunta pitää yleissopimuksen tavoitteita erittäin tärkeinä ja kannattavina.

Edellä mainitun yleissopimuksen ratifiointia koskee hallituksen esitys HE 196/2004 vp. Yleissopimukseen sisältyy myös määräyksiä, jotka koskevat Euroopan yhteisön lainsäädännön kattamia kysymyksiä. Koska ILO:n yleissopimuksen osapuolina olevat valtiot eivät voi ratifioida yleissopimusta niiltä osin kuin se kuuluu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan, komissio on tehnyt nyt käsillä olevan ehdotuksen neuvoston päätökseksi, jolla jäsenvaltiot valtuutettaisiin yhtäaikaaisesti ratifioimaan yleissopimus ennen 1.12.2005. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden tulee informoida komissiota ennen 1.6.2005 siitä, milloin ne saavat sopimuspuoleksi liittymistä varten tarvittavat menettelyt päätökseen.

Valiokunta on tarkastellut yleissopimuksen ratifiointiin liittyviä kysymyksiä lausunnossaan hallituksen esityksestä HE 196/2004 vp (HaVL 34/2004 vp) ja viittaa siinä yhteydessä tekemiin-

sä kannanottoihin. Ongelmakohdat liittyvät muun muassa yleissopimuksessa omaksuttuihin, merenkulkijan henkilöllisyystodistukseen sisältyvää biometristä tunnistetta koskeviin ratkaisuihin sekä henkilötietoja koskeviin tietoturva- ja tietosuojanäkökohtiin. Esimerkiksi yleissopimuksen mukaiset biometristä tunnistetta koskevat ratkaisut poikkeavat sekä kansainvälisen ilmailujärjestön standardeista että niistä biometrisistä tunnisteista, joita suunnitellaan EU-kansalaisten passeihin. Saadun selvityksen perusteella yleissopimuksen ratifiointi edellyttäisi sekä lainsäädännön muutoksia että useita käytännön toimenpiteitä, kuten esimerkiksi tietojärjestelmän rakentaminen, ohjeistuksen laatiminen ja henkilöstön kouluttaminen, joiden voidaan arvioida vaativan ainakin 1—2 vuoden siirtymäajan. Lisäksi yleissopimuksen ratifiointi merkitsisi myös huomattavia kustannusvaikutuksia, joiden tarkkaa suuruutta on tässä vaiheessa kuitenkin vaikea arvioida. Valiokunta onkin edellä mainitussa lausunnossaan esittänyt, että yleissopimusta ei tässä vaiheessa hyväksyttäisi.

Valtioneuvoston kirjelmästä ilmenevistä syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin komission ehdotusta jäsenvaltioiden valtuuttamista koskevaksi neuvoston päätökseksi ongelmallisena. Valiokunta pitää valtioneuvoston kantaa perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena. Lisäksi valiokunta haluaa kiinnittää huomiota siihen, että yleissopimukseen sisältyvän merenkulkijan henkilölli-

syystodistuksen osalta on tärkeää seurata myös EU:ssa tapahtuvaa biometrian kehitystä. Lähestymistapojen on valiokunnan käsityksen mukaan perusteltua olla yhdenmukaisia.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Matti Väistö /kesk	Lauri Oinonen /kesk
vpj.	Veijo Puhjo /vas	Heli Paasio /sd
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Satu Taiveaho /sd
	Lasse Hautala /kesk	Tapani Tölli /kesk
	Rakel Hiltunen /sd	Ahti Vielma /kok
	Esko Kurvinen /kok	Tuula Väättäinen /sd.
	Kari Kärkkäinen /kd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.